

Medved'omosti

Autor	Vydavateľ	Licencia	Vydanie	Autor obálky
Bára Smutná	Greenie knižnica	CC-BY-NC- ND	Prvé (2023)	WWF

O knihe

Len v tejto publikácii sa dozviete, že muži aj kravy pochádzajú z Marsu a prečo sa budú v budúcnosti o dôchodcov starať roboti. Zbrané glosy, ktoré autorka pôvodne písala pre Český rozhlas 2. Prvých pár textov sa rozrástlo na niekoľko desiatok anekdot zo života a komentárov k tomu, čo sa medzi ľuďmi dialo, deje a bude diať.

Medved'omosti

Bára
Smutná

1. Vyjdú kvóty z módy?

Raz za čas sa blízky západ ozve s návrhom, aby sa zaviedli kvóty na počet žien vo firmách, v parlamente a podobne. Česi, verní svojim náladám, reagujú kyslo a reptajú, čo si to títo úradníci vymysleli. Je to náš prvotný inštinkt. Keď sa však vnútorná jašterica vymkne spod kontroly a opica s človekom sa dajú do reči, zistíme, že kvóty sú vlastne len príkladom toho, ako byrokracia dokáže znechutiť aj koncept, ktorý zdravý rozum pozná a akceptuje.

Viac hláv – viac rozumu, najmä keď sa každá hlava môže pozrieť na prekážku z iného uhla pohľadu. Dokonca aj slepci ohmatávajúci slona majú bližšie k tomu, aby nakoniec poskladali skutočnú podobu hrubokožca, ak každý stojí pri inej časti tela, ako keď každý len hladí chobot alebo nohu.

V reálnom živote nikto nemôže od firiem žiadať, aby skočili na prvú babu, ktorá prejde po ulici pred ich sídlom. Stále bude existovať vec, ktorá sa nazýva prijímanie. A ak spoločnosť nemá prehľad o tom, koho hľadá a čo by mal vedieť robiť, je to jej problém. Skúšobná lehota a možnosť prepustenia zamestnancov sú ďalšími ochrannými opatreniami proti tomu, aby sa na danú pracovnú pozíciu dostal niekto, kto na ňu nepatrí.

Rozdelenie na mužov a ženy je len začiatkom rozmanitosti. Žena kuchárka nenahradí ženu chirurgičku alebo žeriavničku, aj keby sa všetky tri postavili na hlavu. Každá z dám disponuje inými zručnosťami, čo je nesporný fakt, ktorý sa mi nechce písať, pretože v krajine s povinným základným vzdelaním by to malo byť samozrejmosťou, ale keď žijeme v dobe, keď napriek tomu, že máme na dosah ruky toľko vedomostí, je možné nevedieť nič o tom, ako funguje príliv a odliv, tak istota je istota.

Tam, kde nič nie je - t. j. kde nie je dostatok kvalifikovanej pracovnej sily alebo silákov - ani Európska únia neberie. Keď je totiž v celom odvetví len pár žien, firmy ich vyberajú rýchlosťou blesku a zvyšok ostrejšie, kvóty – nekvóty.

Ak máte ešte nejaké pochybnosti, nebojte sa, že kvóty okamžite spôsobia zvýšenie zamestnanosti žien, ale muži budú odteraz húfne na podpore. Pretože na niektoré miesta sa nedostanú ani dámy, ani páni, a to je skutočná rodová rovnosť.

Niektoré inštitúcie dokážu nemožné: aj keď majú dostatok peňazí na prijatie nového človeka a vedia, že v celom odvetví bude vždy aspoň o tucet priemerných pracovníkov viac, pretože súčasní zamestnanci sa chystajú do dôchodku a chýba mladá krv, aj keď sa prihlási niekoľko dobrých duší, nikoho neprijmú. NIKOHO. Niet nad starú dobrú neschopnosť a hlúposť.

2. Robot ošetrovateľ

Prešlo už niekoľko mesiacov, čo český politik vyhlásil, že roboti nikdy nenahradia opatrovateľov z mäsa a kostí v starostlivosti o starších ľudí. Buď má ten človek malú predstavivosť, alebo ide o politické chvastúnstvo v štýle, že všetko sa vyrieši, ak budete veriť našej strane. Pretože starostlivosť o starších ľudí je práve tá oblasť, kde by sa šikovne zostavený a naprogramovaný robot určite uplatnil.

Má však pravdu v tom, že roboty zatiaľ nenahradia ľudskú prácu v tejto oblasti. Ani za desať rokov. Do sto rokov áno (berte to číslo s veľkou rezervou, len hádam). A ešte ju nenahradia úplne, ale bude to oveľa pravdepodobnejšie a inteligentnejšie, keď sa tak stane.

Podme teraz hovoriť o tom, prečo by práve spolupráca ľudí a strojov mohla v budúcnosti posunúť starostlivosť o starších ľudí na novú úroveň. Po prvé, robot môže byť navrhnutý tak, aby vyvíjal veľkú silu, ale zároveň dokázal obratne manipulovať s malými predmetmi. Pri starostlivosti o starších ľudí bude využívať obe tieto schopnosti a ešte aj ďalšie. Staré dámy, ktoré spadnú, treba

zdvihnúť. Ľudí pripútaných na lôžko treba otáčať, aby sa predišlo preležaninám. Doteraz to opatrovatelia robia a zaslúžia si našu úctu, ale zaslúžia si aj to, aby sa im uľahčila ich už aj tak dosť ťažká práca.

Robot by mohol byť pripojený na internet, napojiť sa na prístroje, zbierať údaje o krvnom tlaku, srdcovom rytme a potom ich automaticky posielat' lekárovi, u ktorého je pacient registrovaný. Napokon, ak sa zavádza systém elektronického zdravotníctva a zdieľania údajov o pacientoch, mal by sa tento systém aj zmysluplne využívať, inak sú to vyhodené peniaze. Takto by sa dalo veľmi rýchlo reagovať, akonáhle nejaká hodnota dosiahne kritické číslo. Cieвна mozgová príhoda, infarkt, to sú len dva z množstva kritických stavov, pri ktorých treba čo najrýchlejšie konať, aby pacient prežil, nehovoriac o zachovaní čo najvyššej kvality života.

Po tretie, aj ten najobetavejší opatrovatel' má svoj súkromný život, svoje vlastné potreby. Musí sa občas vyspať, najesť a oddýchnuť si. Zdravotnícki pracovníci a opatrovatelia sú profesie, ktoré sú ohrozené príznakom vyhorenia, napriek tomu ich nie je málo. Robot tiež potrebuje údržbu, ale v zásade mu je jedno, či

jeho služby využijete na poludnie alebo o štvrtej ráno. Robot nemôže prísť ráno do práce vyčerpaný po celonočnom fláme. Robot nemá biologické potomstvo, ktorému musí venovať čas a energiu. Stroj sa jednoducho sústreďí na svoju prácu a umožňuje ľudským opatrovateľom, aby si vzali voľno.

Najprv však musíme pochopiť absolútne základy. Nejde o to, aby sme dôchodcom bránili v kontakte s inými ľuďmi, poskytnutie robotov nemá byť vnímané ako odsunutie nepotrebných do kúta, ale ako obdarovanie niekoho ďalším viacúčelovým nástrojom, ktorý má predovšetkým prispieť k lepšej kvalite života. Starí rodičia sa pravdepodobne budú môcť viac sústreďiť na príjemné veci, napríklad na čítanie vnúčatám na dobrú noc, keď sa o väčšinu starostí postará stroj. Následne bude aj generácia v produktívnom veku pokojnejšia, keď bude vedieť, že o ich rodičov je postarané vo dne v noci.

Skôr než sa začnete radovať, aká úžasná budúcnosť nás čaká, musím vás sklamať. Roboty budú drahé, dôchodky nízke. Niektorí budú musieť prispievať, a bude to buď štát, alebo poisťovne. Vlastne máte pravdu, pán politik, roboti nikdy nenahradia ľudských opatrovateľov, pretože poisťovne sa budú krčiť ako hady, len aby

sa im nezježili chlpy na chrbte, a nikto z bežných občanov si nebude môcť dovoliť robota, a dokonca aj nemocnice budú roky šetriť, len aby si mohli kúpiť jeden stroj.

3. Muži sú z Marsu a dobytok tiež

Vďaka otcovej športovej kariére amatérskeho hráča vodného póla poznám okrem iných aj Aalu, bývalú basketbalistku, manželku jedného z otcových spoluhráčov a veľkú milovníčku vtipných historiek z natáčania, v otcovom prípade, samozrejme, vtipných historiek z medicíny. Našťastie Aalina rodina nie je lakomá a rada sa s nami podelí o vlastné veselé príhody. V tejto je napríklad hlavnou hviezdou Aalin mladší syn.

Dlhý Aleš dostal prácu vo veľkej a známej spoločnosti Mars, ktorá vyrába cukríky a tyčinky. Je to žoviálny, scestovaný mladý muž, ktorý sa práce nebojí a výzvy prijíma s plnou hlavou. Jednou z výziev bola úloha predniesť špeciálnu prezentáciu na stretnutí vedúcich pracovníkov tejto spoločnosti.

Mladý muž si obliekol dôležitú rekvizitu: kostým kravy s vemenom. Takto vyobliekaný Aleš vošiel do budovy, kde sa malo stretnutie konať. Nanešťastie nevedel, alebo zabudol, v ktorej miestnosti ho očakávajú, a tak chvíľu blúdil po poschodiach. Po chvíli ho stretol muž, ktorý to tu poznal, a trochu prekvapený jeho

oblekom sa spýtal: „Je niečo, čo by ste si želali?“

Nášmu priateľovi sa uľavilo, že prišla pomoc. Obrátil sa k neznámemu a priznal sa: „Prepáčte, som z Marsu a stratil som sa.“

Našťastie to dobre dopadlo, pán sa nad Alešom zľutoval a poradil mu, aby našiel cestu k svojim kolegom.

4. Verím

Nikdy som sa nehlásila k žiadnemu náboženstvu. Na druhej strane by som si nedovolila tvrdiť, že ateizmus je jedinou rozumnou voľbou pre riadny život. Takto to nefunguje. Hoci sa nemodlím každý večer a do kostolov chodím kvôli obrazom a sochám, nie kvôli omšiam, mám osobnú mantru, ktorá ma vedie životom od, no, od čias, keď som bola malé dievča.

Nie som zdatná kreslička, a keď už držím pero, používam ho skôr na písanie než na kreslenie. Pokiaľ teda neškrabem po papieri na prednáške. Táto mantra však paradoxne vznikla vďaka zážitku z hodiny výtvarnej výchovy.

Vráťme sa do minulého storočia, keď som ešte chodila do prvej triedy. Všetci sme dostali za úlohu vyfarbiť krídla papierového obrysu motýľa. Silueta bola skreslená do tvaru, v akom deti, nie prírodovedci, vidia motýle, teda mala valcovité telo a krídla zaoblené ako malý zadoček.

Mala som sedem rokov, páčila sa mi červená farba a jednoduché

tvary. Hlavne symbol lásky a dobroty, srdce. Podľa svojho najlepšieho vedomia a vkusu som červenou pastelkou nakreslila srdiečka na krídla papierového tvora.

Učiteľka, ktorá mala hodinu na starosti, sa pozrela na moje dielo a neúprosne sa vyjadrila, že v prírode neexistuje žiadny druh z radu Lepidoptera, ktorý by mal na krídlach srdiečka, a už vôbec nie červené. Pochopiteľne ma to zarmútilo. Vlastne som ani nečakala, že povie, že môj motýľ je najkrajší v triede, ale bola som sklamaná, že moja práca pre ňu nemá žiadnu hodnotu, pretože nie je dostatočne realistická.

Tá jedna trieda ma naučila tak veľa, že som si vplyv tejto lekcie uvedomovala ešte roky po tomto zážitku. Možno sa to nezdá, ale nemám ľahký vzťah k autoritám. Celý život hľadám rovnováhu medzi tým, kedy sa podriaďiť a kedy trvať na svojom, aby som nebola len bezduchým strojom na plnenie cudzích želaní. Kedy ide ešte o zdravé odpúšťanie sebe samému, pretože nikto nie je dokonalý, a kedy už o prázdne výhovorky.

Najviac premýšľam o svojich textoch. Ale niekedy, aj keď si vážiš iných ľudí pre ich pohľad na umenie, pre ich charakter, alebo

ich počúvaš len preto, že je to slušné, neprijmeš ich názor, lebo vieš, že tvoj príbeh nie je dokonalý a nikdy nebude, ale v danej chvíli je to to najlepšie, čo zo seba môžeš dať. Máte pocit, že v tejto chvíli treba počuť len tento príbeh, pretože zmeny, ktoré navrhujú ostatní, by vytvorili iný príbeh. Nie nevyhnutne lepší, nie nevyhnutne horší. Iný.

Stále tomu verím. Verím v motýľov so srdiečkami na krídlach. Verím v seba.

5. Nespravodlivosť

Raz som sa zúčastnila súťaže o najoriginálnejšiu fotografiu, ktorá mala niečo spoločné s knihami alebo čítaním. Organizátori sľúbili, že víťaz dostane ako odmenu voľné vstupenky na podujatie Svet knihy. Nefotím často, ale napadlo mi, že tentoraz by som to mohla skúsiť.

Ak hľadali najkrajšiu fotografiu, moje šance sú od začiatku nízke vzhľadom na malú prax a amatérske vybavenie. Keď však povedali najoriginálnejší záber, môžem sa oň aspoň pokúsiť, pretože mám veľa nápadov a niektoré ešte nikto neurobil, aspoň v to vrúcne dúfam. Pravda, podstatnú časť mojich nápadov ja osobne nedokážem alebo zatiaľ nie som všeobecne ľudsky schopná zrealizovať, ale to je vedľajšie.

V tom čase som už vedela, že generálny riaditeľ priviedol súkromnú vysokú školu, na ktorej som študovala, k bankrotu, a ja, ostatní študenti aj profesorský zbor sme naňho boli poriadne nahnevaní. Aby som svoje rozhorčenie vyjadrila umeleckou formou, odfotovala som si kancelársku visačku generálneho riaditeľa

s knihou „Najtemnejší žalár“.

Zápletká sa síce točí okolo slepoty hlavného hrdinu, ale som skromná, stačilo by mi, keby toho zradného generálneho riaditeľa zavreli do normálneho väzenia. Prihlásila som svoju protestnú fotografiu do súťaže v nádeji, že ak nezmením český súdny systém, vyhrám aspoň nejakú cenu.

Víťazom sa nakoniec stala pani, ktorú odfotila iná osoba, ako si číta v posteli a nad hlavou drží knihu. Porotu zrejme zaujala „originálna“ výzdoba spálne.

6. Dlhá cesta k titulu

Moja cesta za bakalárskym titulom je úplná Odysea. Začiatok bol dosť nevýrazný. Pomaly každý druhý študent v Česku a inde zažíva takéto zjavenie. Rok života som venovala odboru, o ktorom som si myslela, že nie je pre mňa, a tak som zmenil školu. Odišla som však v čase, keď ešte neboli prijímacie skúšky, a tak som bola, ako sa hovorí, na vážkach. Počas toho roka som aspoň ďalej pracovala na zlepšení svojich jazykových schopností a začala som prekladať za peniaze.

Potom som objavila niečo úžasné. Vysokú školu, na ktorej sa vyučuje tvorivé písanie. Objavenie Literárnej akadémie bolo zjavením. Anjelský zbor spieval aleluja. Áno, pomyslela som si, toto by mohla byť škola pre mňa.

Bola. Na tri roky. Až kým som sa vplyvom jedného človeka nedostala do finančných problémov. Ten chlap je známa firma. Je taký neslávne známy, že ho poznal dokonca aj rektor školy, ktorú som sa snažila vyštudovať, takže, keď som skončila trojročné riadne štúdium, dostala som šancu urobiť štátnu skúšku. Pretože

táto možnosť mi bola doslova ukradnutá spolu so školným.

Ale tá tretia škola bola jeden veľký facepalm. (Poznámka: To je také gesto, ktoré urobíte, keď si v nevýslovnej frustrácii udriete dlaňou do čela). Študenti z viacerých rozdielnych odborov (napríklad pedagogiky a ekonómie) chodili na spoločné hodiny a každú chvíľu sa niekto spýtal, čo to vlastne na konci absolvujú. Okrem toho sa menila materská univerzita, keďže toto bola len zahraničná pobočka ukrajinskej univerzity. Finále tohto absurdistanu bolo tiež čarovné.

Skôr než ho vyrozprávam, prezradím vám, že na túto školu sa prihlásilo aj niekoľko ľudí z Univerzity Jana Amosa Komenského, takzvanej UJAKU, ktorí boli predtým tiež v neistej študijnej situácii. UJAKU neschválila akreditáciu magisterského štúdia špeciálnej pedagogiky, a tak si študenti hľadali miesta na iných vysokých školách. Okrem iných aj na tomto inštitúte.

Po skončení ďalšieho akademického roka, v jeden krásny

augustový deň, (bez irónie, bolo pekné, letné, teplé počasie) sme boli pozvaní na vysvetlenie, že všetky organizačné kšefty so zmenou materskej univerzity sú zbytočné, pretože vychádza nový zákon o súkromných vysokých školách, ktorého predpisy ústav nespĺňa a nemá prostriedky na to, aby ich niekedy splnil, a tak sa zatvára. Nádherné.

Ale moja cesta sa tým nekončí. Ach, ako z popola ožíva bájnny fénix pod novým názvom Literárna akadémia. Poprajte mi „Bon voyage,“ milí poslucháči, keď sa vydám na ďalšiu etapu svojej kľukatej cesty.

7. Pokojná eufória múdrej Márie

Veľká grécka svadba je za mnou, ale dnes vás oboznámim s tým, čo sa stalo tesne pred ňou. Svadobný obrad sa konal v sobotu, zatiaľ čo rodinné stretnutie bolo naplánované na štvrtok, aby mali obe strany čas sa pred veľkou udalosťou aspoň trochu spoznať. Mala to byť večera v úzkom rodinnom kruhu. Tak nám to bolo povedané, načo sme sa dozvedeli počet pozvaných hostí: päťdesiat! Päťdesiat ľudí sa na Kréte považuje za úzky rodinný kruh, aspoň v rodine Sifalakisovcov.

Príbuzní, svedkovia a krstní rodičia neboli všetci ubytovaní v tom istom hoteli a nie všetci sme mali auto, takže ženích musel vypracovať logistický plán, podľa ktorého sme boli rozdelení tak, aby sme sa všetci mohli nejako dostať tam a späť. Ale večera sa ešte ani nezačala a už sa atmosféra medzi mojou mamou a jej sestrou, matkou nevesty, trochu zahusťovala, čo ma prinútilo na poslednú chvíľu zasiahnuť do ženíchovej zostavy. Nakoniec sme všetci dorazili, hoci pohľad na náš konvoj prechádzajúci ospalými krétskymi dedinkami mohol u niekoľkých Grékov lenivo popíjajúcich kávu na terase vyvolať niekoľko otázok.

Na večierku som sa bezpochyby výborne bavila, a práve preto som si zaspomínala na svoju babičku. Ale takú, aká bola povedzme pred piatimi rokmi, než sa začal ten dlhý, smutný koniec. Takže to bola príjemná spomienka.

Predstavoval som si ju, ako tam sedí ako stelesnenie osvieteného budhistického svätca. Rovnako pokojnú a vedome sa usmievajúcu. Rovnako poddajnú. Nerozumela by ani slovo po grécky, už len preto, že zle počula, keď ste na ňu hovorili po česky.

Plná vnútorného pokoja by sa tešila z dobrého jedla a prítomnosti členov rodiny, starých, známych i úplne nových, ktorých sme v ten večer stretli. Ako ťažko pracujúca žena v domácnosti by súhlasne sledovala, ako sa ženíchove tety a mama trápia s predjedlami a hlavnými chodmi. Ako matka a neskôr stará mama by bola šťastná, že jej Klára našla dobrého muža a láskavého otca pre svoje dieťa.

Uvedomila som si, že je tam s nami. Teraz večer a bude aj naďalej. V mojom srdci ju nosím ja, Klára, jej dcéra, ktorá svoju prababičku nikdy nevidela naživo, jej mama, ktorá sa mi po svadbe

dokonca priznala, že bábiku na fotografii mala celý čas pri sebe v kabelke, a možno aj jej teta.

„Ach, deti, na svete je niečo krajšie,“ rozplývala sa zakaždým nad marhuľovými knedľami, akoby rok prežila o chlebe a vode.

8. Nová služba v knižnici

V knižnici sa varím, najmä počas skúškového obdobia, ale aj tak, a to chodím vždy len do tých istých dvoch alebo troch pobočiek, väčšinou dostanem lekciu, čo a ako mám robiť. Vlastne to aj dostávam. Denne je tu veľa návratiek a výpožičiek, ktoré treba odbaviť, a kto si má pamätať každú tvár osobitne, že? Navyše v celej sieti pracuje značný počet samotných knihovníkov, takže ani pol roka neuvidím toho istého človeka.

Napriek tomu si toto know-how už ani veľmi nevšímam a vždy len prikývnem na to, čo knihovník alebo knihovníčka povie po spôsobe psa na palubnej doske, pretože som to počul už toľkokrát. Je to asi ako keď netrpezlivý konzolový hráč odklikáva začiatocnícke nápovedy v prológu videohry a omylom stlačí ešte jedno tlačidlo A. Škoda, kamarát, pred hraním si budeš musieť znova pozrieť celú úvodnú reč profesora Oakeho.

Dovoľte mi malú vsuvku. Knihy si požičiavam na svoju Opencard - kartu pražského občana. Projekt Opencard spočiatku znel sľubne, ale nedopadol tak slávne, ako niektorí očakávali. Osobne som ocenil, že v jednej karte mám cestovné platné na všetky druhy verejnej dopravy a čitateľský preukaz Mestskej

knižnice. To však bolo všetko. Služieb mohlo byť viac.

Ved' systém sa po čase mení, takže aj ja, knihovnícky maniak, sa z času na čas dozviem niečo nové. Napríklad, že človek už nechodí k pultu, aby si rezervoval knihu, ale knihu, ktorú si rezervoval, nájde na špeciálnej policičke podľa mena. A to nie je všetko.

Aby používateľom Opencard nebolo ľúto, že využiteľnosť karty je obmedzená, centrálna pobočka Mestskej knižnice pridala novú službu. Od istého času majú prístup na toalety v priestoroch knižnice len tí, ktorí majú platný čitateľský preukaz. V budúcnosti, keď nám všetkým vyprší platnosť preukazov Mestskej knižnice, budeme všetci chodiť močiť do čítárne.

9. Manželské spolužitie

Máme priateľov. On je Čech, ona Nemka. Pre oboch je to druhé manželstvo. Vychovávali spolu jej deti, pracovali v tej istej firme. On pred niekoľkými rokmi odišiel do dôchodku a teraz spolu pripravujú dieťa. Obaja sú svojím spôsobom podnikatelia, ale tam, kde je pani dosť opatrná a priberčivá, je muž laxnejší.

Pani má však jednu slabinu: svojmu chlpatému mačaciemu miláčikovi dovolí robiť takmer všetko. Také veci, ako že zvieratko vyskočí na stôl a vyvalí chvost do koláča, prejdú bez mihnutia paničkinho oka. Nie tak manžel. Mačka sa stáva trecím bodom a zdrojom konfliktov.

Jedného večera lialo ako z krhly, vietor bičoval koruny stromov sem a tam, oblohu križovali blesky. Vystrašená a premočená mačka sa držala na streche. Nie hocijaká mačka, ale domáci miláčik! V tej chvíli by sa nebola prekrvila, ako sa bála o svojho chlpatého miláčika. Bola taká vystrašená, že vyhnala manžela do psieho počasia, aby mačičku zachránil.

Vydesené zviera však so záchranou nesúhlasilo a svoj nesúhlas vyjadrilo zubami a pazúrami. Keď muž napokon so zvierat'om bojoval a priviedol ho do domu, žena si ho aj zviera premerala a stroho vyhlásila: „To nie je naša mačka.“

Mokrý, poškriabaný a nahnevaný manžel vyhlásil: „Zabijem vás oboch.“ Pri jeho slovách oblohu dramaticky preťal blesk.

„Drž hubu a nekrvácaj na koberec,“ prerušila hádku domáca pani a Grom ochotne súhlasil.

10. Sila v každom z nás

Možno ste niečo podobné počuli priamo pri počúvaní tejto stanice. Myslite ako šampión prvej ligy, osvojte si pozitívny prístup, spoznajte veľké tajomstvo sveta, vesmíru a podobné zlepšováky na zlepšenie života.

Je to síce chytlavá fráza, ale čo to znamená, že? Je to napríklad zásada, že to, na čo myslíte, sa vám skôr či neskôr nejako pripletie do cesty. U mňa to funguje napríklad tak, že ak počujem o nejakej knihe a nezaujme ma hneď na prvýkrát alebo viem, že práve teraz nemám čas na dobrovoľné čítanie kvôli množstvu povinnej školskej literatúry, prestanem sa o ňu zaujímať a počkám, kým sa do môjho života dostane okľukou sama. Napríklad učiteľ rozdá zoznam povinného čítania a ja si musím nájsť knihu v knižnici. Alebo, a to sa mi raz stalo, knihu, ktorú som v tom čase chcela a pravdepodobne aj potrebovala prečítať, dostal otec na narodeniny a požičal mi ju.

Tento magnetizmus ducha však pôsobí viac podvedome ako vedome. Keď máte konkrétnu túžbu, môžete ju realizovať oboma spôsobmi. Napríklad sa každý deň učíte na dôležitú skúšku. To je

dobré, pretože aj keď neuspějete, môžete si byť istí, že ste sa pripravili najlepšie, ako ste vedeli. Keď však táto sila pracuje naplno, môže sa vám stať aj to, že vám položia otázku, o ktorej si skúšajúci myslí, že ju viete najlepšie.

Väčšinou to nie sú veľké udalosti, ale prečo sa brániť radosti z maličkostí, keď sú také užitočné. Niekedy vás táto sila vyslobodí zo zväzujúcich pút a umožní vám vrátiť sa na správnu cestu.

11. *Mlčať je zlato, ale čo hláška, to perla*

Byť ohromený krásou príbehov znamená byť očarený krásou a silou slov. Jednou z fascinujúcich schopností, ktoré získavajú tí, ktorí vedia používať slová, je schopnosť vyčariť úsmev na perách druhých.

Využiť príležitosť na vtipnú poznámku je mojím životným potešením. A keď to druhá osoba ocení, som v nebi. Ako vtedy, keď mi kaderníčka povedala o trende medzi homosexuálmi bieliť si konečníky. Pri spomienke na starú českú literatúru a najmä na jedno prirovnanie som povedala: „Chcú mať anál ako alabaster.“

Každý, kto to vidí rovnako, mi dá určite za pravdu, že život je plný príležitostí na vtipné komentáre, a najmä v školskom prostredí je toho veľa na jazyku.

Jeden z mojich pohotových komentátorských úspechov sa stal na strednej škole. Myslím, že témou hodiny bolo niečo ako fungovanie trhu. Triedny učiteľ sa s nami priateľsky hádal. Raz nás nazval sociálne zaostalou komunitou, ale viem, že nás mal vlastne rád.

Keď nám učitelia kládli otázky, zvyčajne som mlčala, ale moje inštinkty, špecializované na komediálny timing, sa v niektorých momentoch nedali umlčať.

„Hovoriť vám niečo je ako hádzať hrach na stenu,, povzdychol si nahlas učiteľ, keď sme prejavili známky menšej výchovnej poddajnosti než dúfal. Okamžite som spozornela. „Ale pán D., nezabúdajte, že aj steny majú uši.“ Tým som nášho učiteľa dorazila a myslím, že chvíľu zvažoval zmenu povolania. Ako rada na tú chvíľu spomínam.

12. *Bujousti a hyggenoti*

Hrdý budžoust vytrval a roky si viedol zápisník, do ktorého si zapisoval dôležité úlohy, ktoré musel splniť, inšpiratívne citáty veľkých osobností a vlastné dobré nápady. No a keďže sa mu zvyčajne nechcelo písať celé odseky, keď stačil nápis a pár slov, robil si len stručné poznámky. Zrazu, odkiaľkoľvek prišiel, sa objavil trend viesť si zápisník BuJo.

BuDžo, pretože ide o skratku anglického Bullet Journal, kde slovo bullet v dvojslovnom názve neznamená, že zápisník je určený len pre nadšencov streľby. Nie, v skutočnosti v zahraničí nazývajú guľky čiarky alebo iné znaky stojace pred rýchlym zápisníkom. Základom zápisníka BuJa je naozaj len robiť si krátke, stručné, predovšetkým prehľadné poznámky. Kedy dať psovi ďalšiu tabletu na odčervenie? Čo všetko musím kúpiť na recept, ako mi odporučila kamarátka?

Ďalším fenoménom, ktorý už klíči aj v Českej republike, je takzvané hygge. Alebo hakuna matata v škandinávskom štýle. Len ďalší variant rady, že je príjemné môcť hodiť starosti za hlavu a

seba do pohody. O čo sa už niekoľko rokov snažím, nie vždy úspešne. Nebudem chodiť okolo horúcej kaše, niektoré trendy sa nedajú prehliadnuť. Ako pred pár rokmi, keď som chlapom vyliezala zo zadku, pretože bolo cool nosiť nohavice s trojštvrťovým golierom. A inokedy ste zo dňa na deň „in,, pričom ani poriadne neviete, čo ste urobili, aby to tak bolo. Alebo inak:

Môj priateľ, ktorý roky žil v Nemecku, má svoj vlastný, trochu neveselý pohľad na vývoj politiky a ekonomiky v Európe. Tvrdí, že my Česi sa nemusíme veľmi snažiť, aby sme dobehli našich západných susedov, oni si na nás počkajú. V tomto duchu aj skončím. Majte sa dobre. Robte to, čo vás baví. Trendy vás budú nasledovať.

13. Život spisovateľa je boj

Čítanie internetových diskusií je niekedy väčší hazard ako zoskok padákom. Je to ako prechádzka mýnovým poľom; stačí zlý krok a vyletíte z kože.

Témou jednej takejto diskusie bolo, či sa človek, ktorý píše, ale publikuje len na blogu, t. j. ešte nevydal papierovú knihu, vôbec môže nazývať spisovateľom. Podľa niektorých zásadne nie. Kniha, tá skutočná od Mattela, je len papierová a hotovo. Našlo sa však niekoľko benevolentných jedincov, ktorí blahosklonne prižmúrili oči. Takto to dopadá v mnohých iných diskusiách. Som si celkom istá, že ak položíte rovnakú otázku dnes, dostanete rovnaké odpovede.

Ale to nie je na celej veci to najzaujímavejšie. Jeden z účastníkov diskusie svojou prísnosťou predčil ostatných. Povedal, že autor musí mať čo povedať. A to niečo nesmie byť táranie fráz, musí to byť svedectvo temných a dramatických udalostí. Tento diskutér dal jasne najavo, že si váži len diela spisovateľov, ktorí tvorili v mizerných podmienkach vojnových či totalitných režimov a podobne.

Logicky teda dnešní mladí českí spisovatelia nemajú právo nazývať sa spisovateľmi, pretože vo svojom živote nezažili nič tragické. Takto zhrnul svoju úvahu na túto tému prispievateľ. To, že aj v pokojnej krajine sa ľudia vyrovnávajú s takými vecami, ako je domáce násilie alebo dlhotrvajúca choroba, či už fyzická alebo psychická, sa tomuto človeku nemuselo stať.

Keď som na túto diskusiu pred rokmi narazila, len som sa smiala, aký absurdný je to názor, ale dnes, keď si na to spomeniem, trochu sa chvejem. Vôbec nie kvôli samotnému názoru, ten bol a zostáva absurdný. Husiu kožu mám z niečoho iného. Pozorujem, čo sa deje:

Odsúdení vrahovia sú prepustení na slobodu a ľudia ich považujú za celebrity, ak nie za idoly. Politické strany, ktoré prehrali voľby, trucuujú a odmietajú sa stretnúť s víťazmi volieb, hoci je to ich povinnosť, keď ľudia vyjadrili svoj názor. V ľudoch rastie agresivita - čoraz viac z nich berie do rúk zbrane alebo vozidlá a strieľa na každého, kto sa objaví. Do vedenia štátu sa dostávajú silne nedemokraticky zmýšľajúce osobnosti. Prezident najväčšieho štátu na svete, štátu, ktorý už mimochodom raz okupoval Českú republiku, sa chystá obsadiť Ukrajinu.

Nebude to dlho trvať a možno okolnosti a predovšetkým svetová politika zabezpečia, že kvalita literatúry opäť stúpne, pretože príde nová generácia spisovateľov, skutočných, ukovaných ohňom a strelami dlhého doletu, a napíše nesmrteľné diela pre potešenie rečníka. Alebo dúfajme, že sa to nejako zlepší a vrátíme sa k banalitám a nízkemu umeniu, pretože na rozdiel od diel človek nie je nesmrteľný a život je lepšie prežiť v mieri ako prežiť na bojisku.

14. Druhé manželské spolužitie

V jednej českej nemocnici pracoval primár, nazvime ho Novák, ktorému pravidelne vadilo, že pani s rovnakým priezviskom, Nováková, často mešká do práce a ospravedlňuje sa, že vodi deti do škôlky. Poviete si, zhoda mien, Novákovcov je v Česku veľa.

Nie! Boli by ste k riaditeľke príliš zhovievaví. Pravidelne a neprestajne sa sťažoval na vlastnú manželku, ktorá sa každé ráno starala o ich spoločné potomstvo. A vadilo mu, že jej to prechádza.

Raz na rodinnom výlete v Hřensku sme cestovali po rieke na člne. Kapitán nášho plavidla nám rozprával o prírodných zázrakoch, okolo ktorých sme prechádzali, a neubránil sa ani miestnym poverám: „Blížime sa k zázračnému prameňu. Kto sa namočí, omladne, skrásnie a bude žiť dvesto rokov. Ak žena pokropí svojho muža vodou z prameňa, bude ju navždy vo všetkom poslúchať.“ V člne s nami boli dva páry. Jedna polovica páru povedala svojej kamarátke: „Tak mu do toho namoč hlavu. A čo?“

Pán nakoniec zostane suchý a dvojica musí svoje nezhody riešiť inak.

15. Píšte ako nekromant - oživte inšpiráciu, o ktorej ste sa obávali, že je dávno mŕtva

Stereotypy môžu byť zábavné alebo otravné, v závislosti od situácie. Nech ste ktokoľvek a robíte čokoľvek, aj keď ste presvedčení, že idete za svojím srdcom a za nosom, aj tak si občas nemôžete pomôcť a správate sa ako typický predstaviteľ svojej profesie alebo národa. To je v poriadku, neznamená to, že nie ste nezávisle zmýšľajúci jedinec, je to len znak toho, že ste trochu podobný ľuďom, ktorí s vami zdieľajú časť vášho života.

To isté platí aj pre jeden špecifický ľudský podtyp - spisovateľov. Existuje viacero druhov profesionálnych spisovateľov a nadšencov pre písanie, a predsa mnohí z nás majú jednu spoločnú vlastnosť: záľubu v zápisníkoch a perách, až nad nimi slintajú. Ja sama mám zbierku pier a zápisníkov. A napriek tomu vždy, keď v oddelení papiernictva zbadám nejaký extra pekný, viem, že bez neho jednoducho neodídem.

Niektorí spisovatelia aj nespisovatelia sa na zápisníky vykašľú, a nepíšu do nich. Ja si, naopak, nemôžem pomôcť, ale aj v tých najkrajších - najmä v tých najkrajších - zápisníkoch píšem a

čmáram, čo sa mi zachce. Strach, že zápisník bude navždy znesvätený rukopisom, ktorý sa nápadne podobá na odtlačky kuracích nôh? Toho sa nebojím. Samozrejme, vo chvíli, keď som si uvedomila, že zápisníky mi organizačne výrazne uľahčujú život, bolo mi jasné, že sa bez nich nezaobídem.

Keď som nastúpila na Literárnu akadémiu, hneď v prvom semestri som absolvovala svoj prvý seminár tvorivého písania. Celý prvý rok ma učila Daniela Fischerová. Jej úplne prvá úloha bola, aby sme mali oči na očiach, uši nastražené a ostatné zmysly v neustálej pohotovosti. Nabádala nás, aby sme pozorovali svet a nehanbili sa počúvať rozhovory iných ľudí, len aby nám neuniklo niečo fascinujúce. Druhým krokom bolo zapísať si zaujímavú vec do zošita. Mohol to byť starý veterán alebo nový šik, ktorý sme si vzali špeciálne na hodiny tvorivého písania.

Verše z básní a strofy piesní, časti vypočutých rozhovorov, zaujímavosti o svete, myšlienky zrodené pri filozofovaní v sprche. Všetko, čo nás zaujalo, malo sa dostať do zošita.

Keď sa začala ďalšia hodina, každý z nás nahlas prečítal, čo si zapísal. Nech sa nám to osobne zdalo akokoľvek nezaujímavé, často sme tým oslovili zvyšok triedy. Ak bol jeden týždeň bohatý na postrehy a zážitky a ďalší týždeň bola uhorková sezóna, pokojne

sme v triede použili jeden z úlovkov predchádzajúcich týždňov. Koniec koncov, nikdy sme nečítali všetko, čo sme si zapísali do zošitov. Striedali sme sa vždy pri jednom zápise.

Pomaly, ale isto sme si takýmto spôsobom vytvárali vlastné zbierky námetov na precvičovanie spisovateľského remesla. Medzitým som zmaturovala, ale v tomto zvyku pokračujem. Stále počúvam a pozorujem; a to, čo si všimnem, si zaznamenávam do svojho zápisníka, ktorý je síce nový, ale rovnako drahý ako ten pôvodný, do ktorého som si písala počas prvého ročníka na akadémii. Mám v úmysle naďalej si robiť poznámky o tom, čo mi leží na srdci a ako sa točí svet. Nevyjde mi to však hneď. Nie, to sa nestane.

Možno si aj vy začnete budovať vlastnú zbierku nápadov, tém a zaujímavostí, o ktoré sa neskôr podelíte v kruhu svojich píšucich priateľov. Koniec koncov, na tento účel sa ani nemusíte stretávať na jednom mieste. O svoje zistenia sa môžete navzájom podeliť aj prostredníctvom služby Discord alebo Twitter. Možností je niekoľko a tento zvyk je jedným z tých, ktoré sa oplatia. Siahnite po tých, zatiaľ, nepopísaných zápisníkoch. Nepúšťajte z rúk žiaden z okamžitých nápadov. Zapíšte si ich za uši a do zápisníka. To, čo si napíšete dnes, vás môže inšpirovať neskôr, o päť alebo desať rokov.

16. Vlčia dilema

Napriek všetkým spoločenským zemetraseniam a honbe na skutočné prasatá, zostáva jeden sexuálny predátor, ktorému sa venuje veľká pozornosť a na ktorého záchranu sa v priebehu rokov aktivizovalo veľa fantázie a vynaliezavosti - vlk z rozprávky o Červenej čiapočke.

Pre súčasných čitateľov, ktorí nepoznajú pôvod rozprávky, je vlk obyčajným zvieratkom, hoci vie rozprávať a používa psychologickú manipuláciu, čo je v prírode nevídaná technika lovu. Pôvodne však rozprávka varuje dospievajúce dievčatá pred mužmi, ktorí majú veľa úmyslov, ale žiadny z nich nie je čestný. Červená farba čiapky symbolizuje mesačné krvácanie.

Ak chcete na rozprávke o Červenej čiapočke niečo zmeniť, nemáte veľmi na výber. Červená čiapočka a vlk zostávajú najvýraznejšími prvkami, o čom svedčí aj to, ako často tieto dva prvky príbehu rozprávači menia. Poľovník, hoci je na tom stále lepšie ako úplne pasívna babička, je vedľajšou postavou.

Vlka môžete prepísať zo šelmy na symbol vnútorných démonov, niečoho temného v psychike Červenej čiapočky, s čím sa musí popasovať, ale nemôžete vyškrtnúť Červenú čiapočku a nahradiť ju

napríklad princom. Takýto krok by narušil vnútornú rovnováhu rozprávky.

Červená čiapočka je hlavnou postavou svojho príbehu, pretože je obyčajným smrteľným dievčaťom bez magických schopností, a preto je zraniteľná, a to je v priamom protiklade s nebezpečnou, zákernou šelmou. Zároveň sa ako dospievajúce dievča nachádza na hranici medzi tým, aby bola dieťaťom a aby sa s ňou počítalo ako s plnohodnotným dospelým. Či sa nám to páči, alebo nie, niekde hlboko v podvedomí máme zakorenené, že dieťa je divoké stvorenie, zatiaľ čo dospelý jedinec je súčasťou poriadku a buduje civilizáciu.

Toto vnútorné napätie medzi myslením dieťaťa a dospelého sa premieta do rozhodovania, či sa držať bezpečnej cesty, alebo sa zdržať trhaním kvetov. Červenú čiapočku neohrozuje len vlk, v skutočnosti je podľa rozprávania Červená čiapočka nebezpečná aj sama sebe. Je takmer dosť dospelá na to, aby priťahovala neželanú pozornosť, ale nie dosť zrelá na to, aby sa občas ešte nesprávala naivne, navyše všetku pozornosť divákov a rozprávačov ku koncu strhnú vlk a poľovník. Prežíva ťažké obdobie.

Záchrana vlka už nie je nejakým novátorským, prírode blízkym prístupom, je rovnako zakorenená v rozprávačskej tradícii ako pôvodná verzia vlka smrteľníka. Viete, čo mi leží na srdci? Že

rozprávači si lámu hlavu nad tým, ako nechať vlka prežiť, ale nikoho už nenapadne, že vlk, ktorý vie rozprávať, by sa mohol chudáčikovi Červenke aspoň ospravedlniť za to, čo urobil. Ved' keď už sme pri moderných rozprávkach, tak by rozprávači mali brať do úvahy, že tá chudera môže byť nad mieru traumatizovaná. Ved' jej išlo o život, alebo aspoň o jej povesť, ak sa máme inšpirovať tradičným pohľadom. Dievča prežíva ťažké chvíle. Dievčatá to majú v živote ťažké, a preto by mohlo existovať niekoľko verzií príbehu, v ktorých by Červená nebola len problémovým drotárom, ale zaobchádzalo by sa s ňou s trochou rešpektu a dôstojnosti.

17. Kombinácia modernej technológie a prírody

Pozorujem zvieratá. Ako dieťa – a nielen vtedy – som sledovala dokumentárne filmy, ktoré odhaľovali tajomstvá zo života rôznych tvorov. Od mačkovitých šeliem až po chrobáky žijúce v krajinách Ďalekého východu. Každý deň sledujem svojho vlastného psa a čakám, čo vyvedie nabudúce. A potom som objavila svet živého vysielania. Priame prenosy už dávno nie sú len o veľkých televíznych staniciach, ktoré vysielajú akciu – šlágre, góly alebo presilovky - zo športových turnajov. Nevadí, že k futbalu, tenisu a hokeju sa pridali aj esporty, teda profesionálne turnaje v počítačových hrách, ale ľudia teraz vysielajú priame prenosy zo svojich súkromných hier. Alebo nainštalujú kameru do chlieva a zrazu je hviezdou priameho prenosu domáce zvieratko. Alebo diviak, ak je kamera pripevnená na krmidlo v lese, kam chodia napríklad jelene.

A že je určite lepšie natáčať živý prenos stabilnou kamerou. Tá sa nehýbe a nevydáva zvuky; alebo naopak, vydáva len jeden a len v určitom okamihu. To dáva zvieratú šancu zvyknúť si na objekt a po chvíli prestane vnímať jeho prítomnosť. Alebo sa procesom

podmieňovania naučí reagovať na určitý zvukový signál. Tak či onak, zvierá nakoniec rozpozná, že nejde o nepriateľa, takže sa potom nebojí k nemu priblížiť. V prípade bezpilotných lietadiel však existuje riziko zrážky. Kým takýto rozrušený medveď len mávne tlapkou a bez úhony zrazí diaľkovo ovládaného robota, ak sa s dronom zrazí dravý vták, môže to pre nebohého dravca znamenať poranené krídlo, a teda neschopnosť zabezpečiť si potravu na niekoľko dní.

Niektoré typy stacionárnych kamier majú ďalšiu nespornú výhodu. Prostredníctvom tejto technológie možno zvieratá kŕmiť na diaľku. Túto funkciu ocenia obe strany. A práve tu prichádzajú na rad postrehy istého Pavlova. Minulý rok som sledovala hniezdo orla skalného, tento rok som našla živé kŕmenie z hydínovej farmy. Za malý príspevok môžete sliepky nakŕmiť zrnom. K nádobe so zrnom a semenami je pripevnený mechanizmus, ktorý na povel rozdeľuje obsah nádoby po hrstiach. Tento konkrétny mechanizmus len šumí, ale existujú „televízne„ kanály, kde je podávanie príkrmu sprevádzané klasickým gongom.

Už počujem námietky: Prečo sa nevyberiete do prírody a nepozriete sa priamo na zvieratá? Na vidiek síce chodím, ale občas sa nejaké zvierá schová. A ja im rozumiem. Vyhybať sa ľuďom je často to najrozumnejšie, čo môže zvierá urobiť. Akékoľvek zvierá.

Dokonca aj ten najvyvinutejší primát, homo sapiens sapiens.

Keď chcete pozorovať voľne žijúce zvieratá vo voľnej prírode a zvieratá sa skrývajú, je to zložitá situácia. Iste, dá sa navštíviť zoologická záhrada, ale to je záležitosť na celodenný výlet. Zatiaľ čo priamy prenos v angličtine je len otázkou toho, ako rýchlo nájdete vhodný prenos na internete. Dávate prednosť mačiatkam, kačkám alebo rybičkám v akváriu?

Keď už hovoríme o rybách. Podľa vedcov sledovanie rýb v akváriu pomáha znižovať krvný tlak a stres vo všeobecnosti, a tak má významný vplyv na ľudské zdravie. Človek ani nemusí ryby pozorovať priamo, sledovanie plávajúcich rýb na videu má svoje klady. Keď to čítam, napadá mi, že podobné alebo dokonca rovnaké účinky môže mať aj pozorovanie iných živočíchov prostredníctvom živého televízneho vysielania. To by vysvetľovalo ich popularitu a tiež to, prečo ma baví na diaľku sypať zrna mláďatám, ktoré sa nedávno vyliahli v Utahu.

18. Streampunk alebo človek pozerajúci

Čo majú spoločné švihák, ktorý nás sprevádza tanečnou súťažnou šou, chlapík, ktorý si cestou do rozhlasového štúdia vyzlečie kožuch, alebo bradatý muž, ktorý hrá počítačové hry, ale robí to prekvapivo verejne? To všetko sú typy moderátorov. Niektorí sú len ďalšou generáciou v dlhom a stále nekonečnom rade rozhlasových moderátorov, iní sa vkradli do priazne televíznych poslucháčov, čo už tiež nie je horúca novinka a oslavuje 95 rokov existencie.

A potom sú tu moderátori streamingu a streamerov. Nadšenci počítačových hier všetkých žánrov, ktorí nesedia len doma v skrini a o svoje herné zážitky sa delia s dobrými priateľmi a náhodnými známymi. Odvetvie zábavného priemyslu, ktoré v poslednom čase zažíva rozmach. Ale prečo? Nevadí, že streameri vysielajú, ešte dokážeme pochopiť motív, že niekto má potrebu predvádzať sa, aj keď to neschvaľujeme, ale čo vedie tých ostatných ľudí k tomu, aby dobrovoľne sledovali (aj opakovane) niekoho iného, ako hrá počítačovú hru, kreslí, píše, varí...

Streamovanie vlastne vyplnilo medzeru v ľudskej komunikácii.

Stretnutie tvárou v tvár je úplne rovnocenné a viac-menej

pohodlné. Snád' len písomná komunikácia je v niektorých prípadoch pohodlnejšia, pretože „hovoriaci“ má čas formulovať svoje myšlienky, potom ich preformulovať, a aj potom, po odoslaní správy, si ešte nie je istý, ako druhá strana jeho správu prijme. Telefonovanie je pre obe strany bezcieľne. Zachovalo si nevýhodu rýchlej komunikácie z komunikácie tvárou v tvár, pričom ani jedna strana nemôže čítať reč tela alebo mimiku tváre druhej strany.

Streamer je v nevýhode oproti svojmu publiku, pokiaľ má mikrofón aj webovú kameru. Vysiela svoje neverbálne signály, ale prijíma späť len verbálnu komunikáciu toho, čo ľudia píšu. Ľudia však majú potrebu robiť výrazy tváre, a tak si to vynahrádzajú používaním emotikonov (komunita streamera ich nazýva emotikony, ale stále je to založené na rovnakom princípe ako starý dobrý smajlík). Toto nerovnomerné rozloženie síl nahráva streamingu a vysvetľuje jeho popularitu. Divák zostáva spokojne v anonymite, ale môže nadviazať rozhovor so zabávačom, kedykoľvek chce.

Alebo dokonca zabávača finančne podporiť v okamžitom živom vysielaní. To je niečo, čo televízia neponúka.

Knihy, filmy, divadlo, hudba, súkromné počítačové hry sú tiež dôležitou súčasťou duševnej potravy človeka, ale tu ide o aktivity iného druhu. Nie je to komunikácia, ale konzum. Dôležitým

aspektom je jednostrannosť.

Náš opičí mozog má jednoducho potrebu stráviť nejaký čas jednoduchým okukovaním inej nahej opice (no, nie nevyhnutne nahej opice, ale ruku na srdce, keby to mohlo byť čokoľvek, reality šou, súťaže a podobne by sa mu až tak dobre nedarilo). Lenže pozeranie priamo na iných je vnímané negatívne. Učia sa to už malé deti. A tak náš druh napínal svoju najväčšiu devízu, kým neprišiel na kopu rôznych prijateľných spôsobov, ako sa môžeme navzájom pozorovať pri rôznych činnostiach bez toho, aby sa pozorovaný cítil nepríjemne.

19. Veľkoronoc

Vírus, ktorého meno sa doma nesmie vysloviť, dostal prezývku Votrelec. V krajine, ktorá sa aj v bežnom nekritickom období umiestňuje na popredných miestach rebríčkov spotreby alkoholu, sa 80% alkoholu spotrebuje. Kto dezinfikuje len zvonku a kto zvnútra, zostáva záhadou. Hoci pracovníci obsluhujúci linku pomoci obetiam domáceho násilia majú určite svoje neblahé podozrenie.

Rúškovníky statočne prekonali zimu a naďalej veselo kvitnú. Rodiny sa vydávajú na prechádzky, aby si spríjemnili korunovačné sviatky. Je predsa len apríl, budeme zavretí doma.

Kto na rozdiel od desaťtisícov obetí tento rok unikne hrobárovi z lopaty, je Ježiš Kristus, ktorého ukrižovanie sa o rok odložilo. Vatikán milostivo dovolil mladému pánovi zostať na zemi medzi smrteľníkmi, aby neriskoval, že nakazí starca hore.

Keď už hovoríme o Veľkej noci. Symbolické - v ideálnom prípade - šibanie korbáčom má posilniť telá dievčat a žien a udržať ich zdravé do ďalšieho roka. Tento rok by však takáto púť od domu k domu mohla rozšíriť prinajmenšom veľa klebiet. Tento rok chodia koledovať len tí, ktorí nenávidia svojich susedov a vlastný

život si veľmi nevážia: „Hody, hody, hody, hody, hody, vypite si prášok dúškom vody.“

Zrušenie šibačky nepoteší družných dedinčanov zvyknutých na veľkonočné susedské oblievačky, ale feministky sa tešia, že aspoň na jeden rok Česi upustia od tohto „barbarského,, zvyku.

To všetko je koronténa.

Nezostáva mi nič iné, len nám všetkým zaželať to, čo nám zaželať čašník nemenovanej reštaurácie v Hřensku, keď nám namiesto dobrej chuti naservíroval zelenú kašu:

„Veľa šťastia.“

20. *Dúha na neduhy*

S koncom každého roka sa blíži významný sviatok a Štedrý deň a Vianoce ním nie sú. Magické číslo sedemnást' nám pripomína jedno z najväčších bohatstiev, ktoré človek môže mať, spolu so zdravím a pevnými medzil'udskými vzťahmi: slobodu.

Táto hodnota však nie je samozrejmá. Ako každú inú hodnotu, aj slobodu si treba strážiť, brániť ju pred potenciálnymi nepriateľmi, a preto by sme mali zostať ostražití, a ešte lepšie, prejsť z obrany do útoku. Nemám na mysli rozpúťanie vojenského konfliktu, ale rozhodnutie, ktoré sa zapíše do histórie a ktoré sa v budúcnosti ukáže ako veľmi rozumné. Manželstvá homosexuálov by mali byť v Českej republike povolené.

Nie je žiadnym tajomstvom, že ruská politika sa v súčasnosti vyznačuje aj intenzívnou kampaňou proti homosexuálom, lesbám a ďalším osobám, ktoré patria do celej lgbt+ komunity, takže rovnosť manželstiev pre všetkých by bola skvelým spôsobom, ako sa postaviť proti Rusku. Po prvé, je načase, aby sme sa nielen titulovali ako krajina stredú Európy, ale aby sme sa tak aj správali.

Po prvé, bolo by to jasné a zreteľné gesto, že sa už nemienime stať bábkami, za nitky ktorých ťahá Moskva.

Ešte nikdy v histórii Českej republiky neboli záujmy väčšiny a LGBT menšiny také jednotné ako dnes, aj keď si to mnohí ľudia stále neuvedomujú a používajú stále tie isté argumenty. Odporcovia zrovnoprávnenia manželstiev a partnerstiev pociťujú obavy, že sa zvýši rozvodovosť a tradičná rodina (mama, otec, dieťa) bude znehodnotená.

Aké čísla nám pomôžu získať prehľad o tom, či sa rodiny skutočne rozpadajú alebo nie? Štatistika rozvodovosti je jednoduchá. Tu sa však dostávame k fascinujúcemu paradoxu, v ktorého centre sú manželstvá transrodových ľudí a ich cezrodových partnerov. Tým, že nie sú povolené manželstvá osôb rovnakého pohlavia, ak dôjde k tomu, že jeden z partnerov si po uzavretí manželstva nechá oficiálne zmeniť anatomické pohlavie tak, aby sa zhodovalo s jeho pohlavím mentálnym, potom sú obaja partneri zákonom nútení rozviazať manželský zväzok bez ohľadu na to, či si rozumejú alebo nie!

Vo svete je známy prípad, keď sa zosobášil pár, ktorý sa nezasväteným javil ako úplne normálne heterosexuálny, ale v pozadí ich mysle boli lesbička a trans žena. Vďaka zákonu, ktorý umožňoval manželstvo osôb rovnakého pohlavia a nevyžadoval rozvod po zmene pohlavia, mohli títo dvaja zostať spolu a naďalej vychovávať svojich dvoch synov v úplnej rodine. Súčasný český zákon však robí presne to, čo tvrdí opozícia, že reforma urobí, nič rodiny. Aj keď nie tie najtradičnejšie.

„Priala by som si, aby som mala heterosexuálne dieťa, pretože homosexuáli to majú v živote ťažšie.“

Rodičia nenarodených a malých detí, možno ešte nemáte ani najmenšiu predstavu o tom, aké bude vaše dieťa v dospelosti, ale mám pre vás dobrú správu, môžete mu uľahčiť život hneď teraz. A môžete to urobiť tak, že apelujete na zákonodarcov, aby zrovnoprávnili všetky zväzky. Prečo by ste sa mali trápiť tým, aké detské choroby vaše dieťa chytí, či začne ako tínedžer robiť hovadiny, a obávať sa, aký ťažký život bude mať gej alebo lesba, keď môžete začať meniť Českú republiku pre svoje dieťa už dnes. Hneď teraz, kým je ešte v škôlke alebo dokonca na hubách.

Keď už hovoríme o deťoch a rodičoch, ako nový pedagóg musím spomenúť ešte jeden dôležitý fakt. Ľudský mozog sa lepšie učí nové vedomosti a zručnosti, keď sú uspokojené základné potreby organizmu. V češtine sa dieťa dobre učí, ak nie je hladné, nie je mu zima atď. Medzi základné potreby však patrí aj potreba bezpečia a spolupatričnosti. To znamená, že ak je dieťa LGBT a zároveň pociťuje negatívne pocity, ktoré táto téma v ľuďoch vyvoláva, nevyhnutne sa bude ťažšie sústrediť na danú tému. Takže ak má váš potomok problémy s matematikou alebo iným predmetom, možno je to preto, že učiteľ mal homofóbne kecy.

Naša krajina potrebuje vzdelaných občanov, od lekárov až po zručných remeselníkov, s konkurencieschopnou úrovňou vedomostí. Potrebujeme ich teraz, ako aj v nasledujúcich desaťročiach. Úprimne, keď vám do bytu zateká od suseda z prvého poschodia, naozaj vás viac zaujíma, či má opravár doma manželku alebo manžela, ako to, či utiahne správnu hadicu?

Ale je to viac ako päťka na vysvedčení alebo maturita. Ide o život.

Poradenské centrum Paint Out za svoju existenciu zabránilo

pätnästim samovraždam, čo je skvelé, každý život má nevyčísľiteľnú hodnotu, ale zároveň mi v hlave stále beží otázka: koľkým pokusom o samovraždu sa poradenskému centru nepodarilo zabrániť? Jednoducho preto, že poradňa ešte nebola k dispozícii alebo sa o nej dotýčny nedozvedel včas. Vieme o jednom takomto živote. Práve tento jeden život inšpiroval správnych ľudí, aby vôbec začali s poradenstvom.

Manželstvo možno uzavrieť na ktoromkoľvek matričnom úrade v Českej republike, ktorých je 1281. Len niektoré úrady sú vyhradené pre registrované partnerstvá a je ich 14, čo je rovnaký počet matričných úradov, ktoré sú k dispozícii pre heterosexuálne páry len v Chrudimi.

Ak už nie je v ľudských silách politikov narovnať všetky práva hetero a homo párov, potom to najmenej, čo môžu urobiť, je umožniť uzatvorenie registrovaného partnerstva na ktoromkoľvek matričnom úrade, rovnako ako je to v prípade manželstva.

Ďalším protiargumentom je názor, že pojem manželstvo by sa mal zachovať výlučne pre zväzok muža a ženy. Zväzky sa však nemusia nazývať rovnakým slovom, pokiaľ sú práva oboch typov

zväzkov rovnaké. Iste, na čom záleží na obale, ak sú zachované podstatné veci. Má to však háčik. Je jednoduchšie skryť jemný rozdiel pod inú nálepku. Aj keď teoreticky jedného dňa nastane krásna situácia, keď sa manželstvo a civilné partnerstvo budú naďalej nazývať tak, ako sa nazývajú, ale z hľadiska právneho obsahu budú prakticky rovnaké, takáto situácia nemusí platiť navždy. Politické kliky môžu v budúcnosti manévrovať a pokúsiť sa vrátiť k súčasnej situácii alebo ešte k horšiemu. Ak bude existovať jedna definícia a jeden názov, potom sa s právnym obsahom nebude dať tak ľahko manipulovať.

A úradníci by boli len vďační, že majú menej papierovania.

Takže si to zhrňme: znížila by sa rozvodovosť, zlepšila by sa kvalita života starších ľudí, niektoré deti by získali istotu, že zákon nepreruší ich už vytvorené rodinné väzby, iné by získali rodinu, znížil by sa počet pokusov o samovraždu, zlepšil by sa prospech mnohých žiakov a študentov, zjednodušila by sa administratíva a posilnila by sa demokracia v Českej republike. To nie je málo, zamyslite sa nad tým ešte trochu.